

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	17
Od Autora	23
Rozdział I	
Pojęcie i przedmiot prawa konstytucyjnego	27
1. Co to jest prawo konstytucyjne?	27
1. Prawo konstytucyjne jako gałąź prawa	27
1.1. Uwagi wprowadzające	27
1.2. Geneza i rozwój	30
1.3. Przedmiot	33
2. Prawo konstytucyjne jako nauka prawa	34
Rozdział II	
Ogólna charakterystyka konstytucji	36
1. Co to jest konstytucja?	36
1. Pojęcie konstytucji	36
2. Główne poglądy na konstytucję	38
3. Geneza konstytucji	42
4. Uchwalenie konstytucji	46
5. Materia konstytucji	48
2. Czym charakteryzuje się konstytucja jako akt prawny?	51
1. Najwyższa moc prawna	51
1.1. Uwagi wprowadzające	51
1.2. Zasada konstytucjonalizmu	52
1.3. Zasada domniemania konstytucyjności prawa	55
1.4. Zasada bezpośredniego stosowania konstytucji	57

2. Wykładnia konstytucji	59
3. Budowa konstytucji	63
4. Zmiana konstytucji	65
Rozdział III	
Zasady prawa	70
1. Jak rozumiemy konstytucyjne zasady prawa?	70
1. Pojęcie konstytucyjnych zasad prawa	70
2. Struktura zasad	75
3. Kolizja zasad	78
4. Wartości konstytucyjne	80
2. Analiza wybranych konstytucyjnych zasad prawa.	
Jakie są ich treści i znaczenie?	83
1. Zasada republikańskiej formy państwa	83
2. Zasada dobra wspólnego	84
3. Zasada demokratycznego państwa prawnego	87
4. Zasada suwerenności narodu	90
4.1. Klasyczne prawo konstytucyjne	91
4.2. Integracja europejska	94
5. Zasada przedstawicielstwa politycznego	100
6. Zasada podziału i równowagi władzy	103
7. Zasada pomocniczości	110
8. Zasada rządów parlamentarnych	112
Rozdział IV	
Wolności i prawa człowieka i obywatela	116
1. Jakie są koncepcje i generacje wolności i praw człowieka i obywatela?	116
1. Koncepcje praw człowieka	116
2. Generacje praw człowieka	117
2. Jakie są ponadnarodowe systemy regulacji praw człowieka?	119
1. System ONZ	119
2. System Rady Europy	120
3. Regulacja praw człowieka w Unii Europejskiej	121

3. Jakie są zasady ogólne wolności i praw człowieka i obywatela?	122
1. Uwagi wprowadzające	122
2. Zasada godności człowieka	123
3. Zasada wolności	128
4. Zasada równości	133
4. Jakie są możliwe ograniczenia w korzystaniu z wolności i praw człowieka i obywatela?	140
1. Uwagi wprowadzające	140
2. Zasada proporcjonalności	140
3. Zakaz nadmiernej ingerencji	143
5. Jak są uregulowane wolności i prawa człowieka i obywatela?	144
1. Podstawowe pojęcia	144
2. Podmioty wolności i praw	145
3. Horyzontalne działanie praw człowieka	146
4. Wolności i prawa osobiste	147
5. Wolności i prawa polityczne	148
6. Wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne	149
6. Jakie są środki ochrony wolności i praw człowieka i obywatela?	150
1. Uwagi wprowadzające	150
2. Odpowiedzialność odszkodowawcza organu władzy publicznej	151
3. Prawo do sądu	153
4. Skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	155
7. Jakie są obowiązki obywatelskie?	157
Rozdział V	
Źródła prawa	158
1. Jakie są podstawy konstytucyjnego systemu źródeł prawa?	158
1. Pojęcie źródeł prawa	158
2. System źródeł prawa	159
2. Jakie wyróżniamy akty prawne powszechnie i wewnętrznie obowiązujące?	162
1. Uwagi wprowadzające	162

2. Konstytucja	163
3. Ustawa	164
4. Rozporządzenia wykonawcze	169
5. Prawo miejscowe	172
6. Akty prawne wewnątrznie wiążące	172
3. Jakie jest miejsce prawa międzynarodowego i prawa europejskiego w systemie źródeł prawa?	175
1. Ratyfikacja umów międzynarodowych	175
2. Umowy międzynarodowe w systemie źródeł prawa	177
3. Miejsce prawa Unii Europejskiej w systemie źródeł prawa	179
 Rozdział VI	
Prawo wyborcze	181
1. Co należy rozumieć przez pojęcie prawa wyborczego?	181
2. Jakie są zasady prawa wyborczego?	184
1. Uwagi wprowadzające	184
2. Zasada powszechności	185
3. Zasada bezpośredniości	191
3.1. Uwagi ogólne	191
3.2. Głosowanie przez pełnomocnika	193
3.3. Głosowanie korespondencyjne	196
4. Zasada równości	198
5. Zasada proporcjonalności	200
6. Zasada wyborów większościowych	203
7. Zasada tajności aktu głosowania	203
3. Jaka jest organizacja wyborów i jak one przebiegają?	204
1. Zarządzanie wyborów	204
2. Zasady tworzenia okręgów wyborczych i obwodów głosowania	205
3. Organy wyborcze	207
3.1. Uwagi ogólne	207
3.2. Organy stałe	208
3.3. Organy doraźne	211
4. Zgłaszanie kandydatów	212
5. Zasady prowadzenia kampanii wyborczej	215
6. Zasady głosowania	217

7. Zasady ustalania wyników głosowania i wyników wyborów	220
8. Stwierdzanie ważności wyborów	221
9. Uzupełnianie składu Sejmu i Senatu	222
4. Jakie są zasady prawa wyborczego do organów samorządu terytorialnego?	224
1. Organy stanowiące	224
2. Organy wykonawcze	229

Rozdział VII

Referenda i obywatelska inicjatywa ustawodawcza	234
1. Jakie są główne formy demokracji bezpośredniej?	234
2. Jakie są rodzaje referendum ogólnokrajowego?	236
1. Uwagi wprowadzające	236
2. Referendum w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa	238
3. Referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej	239
4. Referendum w sprawie zatwierdzenia zmian Konstytucji ..	240
3. Jak zorganizowane jest referendum ogólnokrajowe i kiedy jego wynik jest wiążący i rozstrzygający?	241
4. Jakie są rodzaje referendum lokalnych i zasady ich przeprowadzania?	245
5. Na czym polega obywatelska inicjatywa ustawodawcza? ...	251

Rozdział VIII

Parlament	254
1. Jaka jest struktura parlamentu?	254
1. Zasada dwuizbowości parlamentu	254
2. Status Zgromadzenia Narodowego	257
3. Organy Sejmu i Senatu	259
2. Jakie są tryb i zasady funkcjonowania Sejmu i Senatu?	266
1. Zasada autonomii parlamentu	266
2. Znaczenie prawne regulaminu parlamentarnego	267
3. Kadencja parlamentu	269
4. System permanencji prac parlamentu	272
5. Zasada dyskontynuacji prac parlamentu	273

3. Jaki jest status prawny posłów i senatorów?	275
1. Pojęcie mandatu przedstawicielskiego	275
2. Konstytucyjna regulacja mandatu posła	277
3. Prawa i obowiązki posła i senatora	280
4. Immunitety parlamentarne	284
4.1. Uwagi wprowadzające	284
4.2. Immunitet materialny	285
4.3. Immunitet formalny	286
5. Nietykalkość osobista	289
6. Zasady tworzenia klubów i kół	290
4. Jakie są funkcje parlamentu?	292
1. Pojęcie funkcji parlamentu	292
2. Funkcje parlamentu po wejściu Polski do Unii Europejskiej	294
5. Na czym polega funkcja ustawodawcza Sejmu?	298
1. Procedury ustawodawcze	298
2. Etapy drogi ustawodawczej	298
3. Prawo inicjatywy ustawodawczej	299
4. Praca w Sejmie nad projektem ustawy	302
5. Udział Senatu w procesie ustawodawczym	306
6. Znaczenie podpisania ustawy przez Prezydenta RP	309
7. Ogłoszenie ustawy	311
8. Szczególne procedury ustawodawcze	312
6. Na czym polega funkcja kontrolna Sejmu?	315
1. Środki kontroli przysługujące posłom	315
2. Środki kontroli przysługujące komisjom	316
3. Sejmowa komisja śledcza	317
4. Środki kontroli przysługujące Sejmowi	324
5. Kontrola wykonania ustawy budżetowej	326
7. Na czym polega funkcja kreacyjna parlamentu?	327
 Rozdział IX	
Władza wykonawcza. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej ...	334
1. Jaka jest pozycja ustrojowa Prezydenta RP?	334
2. Jakie są zasady wyboru i sprawowania urzędu Prezydenta RP?	341

3. Na czym polegają kontrasygnata i prerogatywy?	344
1. Kontrasygnata	344
2. Prerogatywy	348
4. Jakie są kompetencje Prezydenta RP?	355
5. Jakie są formy odpowiedzialności Prezydenta RP?	359

Rozdział X

Władza wykonawcza. Rada Ministrów i administracja rządowa	361
1. Jakie są tryb powoływania i zasady ponoszenia odpowiedzialności Rady Ministrów?	361
1. Uwagi wprowadzające	361
2. Tryb powoływania Rady Ministrów	362
3. Zasady ponoszenia odpowiedzialności	364
2. Jaki jest skład Rady Ministrów?	366
1. Uwagi wprowadzające	366
2. Prezes Rady Ministrów	366
3. Ministrowie	368
4. Inni członkowie	370
3. Jakie są kompetencje Rady Ministrów?	371
4. Jaki jest ustrój administracji rządowej?	373
5. Jaki jest ustrój prokuratury?	375

Rozdział XI

Samorząd terytorialny	377
1. Jaka jest konstrukcja prawna samorządu terytorialnego?	377
1. Podstawy prawne samorządu terytorialnego	377
2. Konstrukcja prawna jednostek samorządu terytorialnego	379
3. Kompetencje jednostek samorządu terytorialnego	382
4. Mienie jednostek samorządu terytorialnego	385
5. Nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego	386

2. Jak jest sprawowana władza w samorządzie terytorialnym?	387
1. Organy stanowiące i wykonawcze samorządu	387
1.1. Organy stanowiące	387
1.2. Organy wykonawcze	389
2. Mandat radnego	390
3. Akty prawa miejscowego	393

Rozdział XII

Władza sądownicza. Wymiar sprawiedliwości	395
--	-----

1. Co to jest władza sądownicza i wymiar sprawiedliwości?	395
1. Pojęcie władzy sądowniczej	395
2. Pojęcie wymiaru sprawiedliwości	397
2. Jakie są konstytucyjne zasady ustroju i działania wymiaru sprawiedliwości?	398
1. Jednolitość sądów	398
2. Niezależność sądów	399
3. Niezawisłość sędziów	400
4. Nadzór judykacyjny Sądu Najwyższego	405
5. Udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości	408
6. Dwuinstancyjność postępowania sądowego	409
7. Sądowa kontrola działalności administracji publicznej	410
3. Jaki jest urząd sądów?	411
1. Sąd Najwyższy	411
2. Sądy powszechne	414
3. Sądy szczególne	417
4. Jakiej są pozycja i skład Krajowej Rady Sądownictwa?	419

Rozdział XIII

Władza sądownicza. Trybunał Konstytucyjny	426
--	-----

1. Co to jest kontrola konstytucyjności prawa?	426
1. Pojęcie kontroli konstytucyjności prawa	426
2. Kształtowanie się kontroli konstytucyjności prawa	430
3. Kontrola konstytucyjności prawa w Polsce	434
4. Rodzaje kontroli konstytucyjności prawa	438

2. Jaka jest pozycja Trybunału Konstytucyjnego i jakie są jego kompetencje?	441
1. Pozycja Trybunału Konstytucyjnego we władzy sądowniczej i jego wewnętrzna organizacja	441
2. Wybór sędziów i ich status	443
3. Jakie są kompetencje Trybunału Konstytucyjnego?	449
1. Uwagi wprowadzające	449
2. Kontrola na wniosek	450
3. Pytanie prawne	454
4. Skarga konstytucyjna	455
4.1. Uwagi ogólne	455
4.2. Przesłanki materialne	456
4.3. Przesłanki formalne	458
5. Orzekanie o zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych	461
6. Rozstrzyganie sporów kompetencyjnych	463
7. Stwierdzenie przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta RP	465
8. Funkcja sygnalizacyjna	466
4. Jaka jest procedura działania Trybunału Konstytucyjnego?	466
5. Jak dzielą się orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i jakie są ich skutki?	470
1. Uwagi wprowadzające	470
2. Rodzaje orzeczeń	471
2.1. Uwagi ogólne	471
2.2. Wyroki	472
2.3. Postanowienia	475
3. Skutki orzeczeń	476
 Rozdział XIV	
Władza sądownicza. Trybunał Stanu	482
1. Na czym polega odpowiedzialność konstytucyjna?	482
2. Jakie są skład i organizacja Trybunału Stanu?	486
3. Jaka jest procedura ponoszenia odpowiedzialności konstytucyjnej?	488

4. Jak działa normatywny model odpowiedzialności konstytucyjnej w praktyce?	491
Rozdział XV	
Organy kontroli państwowej i ochrony prawa	493
1. Jaka jest pozycja ustrojowa Najwyższej Izby Kontroli?	493
1. Pojęcie kontroli państwowej	493
2. Kształtowanie się kontroli państwowej	494
3. Pozycja Najwyższej Izby Kontroli i jej organizacja	496
4. Właściwość kontrolna i kryteria kontroli	499
5. Postępowanie kontrolne	501
2. Jaka jest pozycja ustrojowa Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka?	502
1. Utworzenie urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich i jego pozycja	502
2. Powoływanie i odwoływanie Rzecznika Praw Obywatelskich	504
3. Zakres i formy działania Rzecznika Praw Obywatelskich ...	506
4. Rzecznik Praw Dziecka	509
3. Jaka jest pozycja ustrojowa Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji?	509
1. Utworzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	509
2. Skład Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	511
3. Zadania i tryb działania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	513
Rozdział XVI	
Finanse publiczne	515
1. Jakie są zasady konstytucyjne finansów publicznych?	515
2. Jakie są odrębności uchwalenia, wykonania i treści ustawy budżetowej?	516
3. Jaka jest pozycja Narodowego Banku Polskiego?	517
Rozdział XVII	
Stany nadzwyczajne	520
1. Jakie są konstytucyjne zasady wprowadzania stanów nadzwyczajnych?	520

2. Jakie są rodzaje stanów nadzwyczajnych?	522
1. Uwagi wprowadzające	522
2. Stan wojenny	523
3. Stan wyjątkowy	525
4. Stan klęski żywiołowej	526
3. Jakie są ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w stanach nadzwyczajnych?	529